

SEKSUELE ONTWIKKELING BIJ MENSEN MET VERSTANDELIJKE BEPERKING - ONTWERP EN VALIDATIE VAN EEN MEETINSTRUMENT -

Jolien Rheiter, MSc – dr. Jannes Eshuis – prof. dr. Jacques van Lankveld

AANLEIDING

In de praktijk blijkt het niet eenvoudig om seksualiteit van mensen met verstandelijke beperking op de agenda te zetten; het is moeilijk bespreekbaar en er is sprake van handelingsverlegenheid. Meer aandacht voor dit onderwerp is wenselijk. Huidig onderzoek beoogt daaraan bij te dragen door inzicht te bieden in domeinen die relevant zijn wanneer gekeken wordt naar seksuele ontwikkeling van mensen met verstandelijke beperking.

AANPAK

Op basis van literatuur- en expertonderzoek en inventarisatie van bestaand instrumentarium, is een meetinstrument ontwikkeld dat beoogt de seksuele ontwikkeling van mensen met verstandelijke beperking in kaart te brengen. Met dat instrument is een validatieonderzoek uitgevoerd onder 47 begeleiders van cliënten met verstandelijke beperking, en 44 mensen zonder verstandelijke beperking. Tevens is, in beide groepen, voor een deel van de cases de lijst ingevuld door resp. een tweede begeleider of de partner van de respondent.

MEETINSTRUMENT

Het initiële meetinstrument bestond uit 156 items, verdeeld over vijftien inhoudelijke domeinen. Uit factoranalyse bleken vijf componenten relevant voor het in kaart brengen van de seksuele ontwikkeling: 1) kennis over lichaam en seksualiteit, 2) seksueel zelfbeeld, 3) seksuele interactie competentie, 4) vermogen tot inhibitie en 5) seksuele assertiviteit. Om het instrument hanteerbaar te maken in de praktijk is, zonder verlies van informatie, het aantal items teruggebracht tot 25, vijf voor elk van bovengenoemde componenten.

VALIDATIE

Analyse toont aan dat deze componenten intern consistent zijn. Tevens zijn zij voldoende gerelateerd aan elkaar, maar ook voldoende onderscheidend, om te spreken van vijf verschillende subschalen van het primaire construct. Tevens is aangetoond dat mensen met verstandelijke beperking daadwerkelijk lager scoren dan de controlegroep, op elk van de subschalen. Daarnaast blijkt dat het instrument tot een vergelijkbaar oordeel leidt bij verschillende beoordelaars, zowel voor de doelgroep als voor de controlegroep.

CONCLUSIE

De gevonden componenten zijn betekenisvol bij het in kaart brengen van seksuele ontwikkeling van mensen met verstandelijk beperking. Het uiteindelijk meetinstrument is betrouwbaar, onderscheidend genoeg en kan ingezet worden bij de doelgroep. Gezien het huidig onderzoek, wordt het instrument geschikt geacht om de seksuele ontwikkeling van mensen met een verstandelijke beperking in kaart te brengen.

AANBEVELINGEN

In vervolgonderzoek zal moeten blijken of deze conclusies stand houden bij een grotere onderzoeksgroep. Daarnaast verdient het aanbeveling om bij toekomstig onderzoek te zorgen voor een goede spreiding van de mate van verstandelijke beperking in de onderzoeksgroep, zodat onderzocht kan worden in hoeverre het instrument gevoelig is voor verschillen op dit punt en gerelateerde verschillen in seksuele problematiek.